

Bruksela, 7 maja 2026 r.
(OR. en)

9061/26

SOC 244
EMPL 109
COH 79
COMPET 551
EDUC 151
ANTIDISCRIM 43
ENER 238

PISMO PRZEWODNIE

Od: Sekretarz generalna Komisji Europejskiej (podpisała dyrektor Martine DEPREZ)

Data otrzymania: 6 maja 2026 r.

Do: Thérèse BLANCHET, sekretarz generalna Rady Unii Europejskiej

Nr dok. Kom.: COM(2026) 538 final

Dotyczy: KOMUNIKAT KOMISJI DO PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO, RADY, EUROPEJSKIEGO KOMITETU EKONOMICZNO-SPOŁECZNEGO I KOMITETU REGIONÓW
w sprawie strategii UE na rzecz walki z ubóstwem: przeciwdziałanie i zapobieganie ubóstwu od dzieciństwa po starość

Delegacje otrzymują w załączeniu dokument COM(2026) 538 final.

Zał.: COM(2026) 538 final

Bruksela, dnia 6.5.2026 r.
COM(2026) 538 final

**KOMUNIKAT KOMISJI DO PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO, RADY,
EUROPEJSKIEGO KOMITETU EKONOMICZNO-SPOŁECZNEGO I KOMITETU
REGIONÓW**

**w sprawie strategii UE na rzecz walki z ubóstwem: przeciwdziałanie i zapobieganie
ubóstwu od dzieciństwa po starość**

{SWD(2026) 770 final} - {SWD(2026) 771 final}

Prawo do godnego życia jest prawem podstawowym, a UE zobowiązała się do jego poszanowania i ochrony⁽¹⁾. Koszty niepodjęcia działań na rzecz zwalczania ubóstwa są znaczne oraz wielowymiarowe. Ubóstwo podważa spójność społeczną, osłabia demokrację i hamuje rozwój potencjału gospodarczego Europy. Do zmniejszenia ubóstwa przyczynia się wysoce konkurencyjna, innowacyjna gospodarka, która sprzyja wzrostowi gospodarczemu i tworzeniu wysokiej jakości miejsc pracy. Na wysokość rachunków za energię oraz ceny podstawowych towarów, w tym żywności, już wpływa i nadal będzie wpływać gwałtownie rosnąca inflacja, która wynika z zawirowań geopolitycznych oraz uzależnienia od paliw kopalnych, a to prowadzi do pogłębienia trudności życiowych i niepewności finansowej w całej Europie. Co prawda trudności te najmocniej dotyczą osoby, które już teraz znajdują się w szczególnie trudnej sytuacji, jednak gospodarstwa domowe o średnich dochodach są również narażone na niepewność zatrudnienia, co sprawia, że zarówno działania zapobiegawcze, jak i ochronne są dziś pilniejsze niż kiedykolwiek.

Obecnie ubóstwem lub wykluczeniem społecznym zagrożony jest blisko co piąty Europejczyk⁽²⁾. Oznacza to, że na godne życie nie stać 93 milionów osób, zatem 19 milionów dzieci znajduje się w niekorzystnej sytuacji już na starcie. Niektóre obszary są szczególnie zagrożone – w 93 spośród 243 regionów UE wskaźniki ubóstwa i wykluczenia społecznego przewyższają średnią unijną.

UE przyjęła już cel polegający na zmniejszeniu do 2030 r. liczby osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym o co najmniej 15 mln, w tym o co najmniej 5 mln wśród dzieci⁽³⁾. Państwa członkowskie wspierają ten ambitny cel, realizując cele krajowe w zakresie ograniczania ubóstwa. Pomimo serii kryzysów, z którymi UE musiała się zmierzyć w ostatnich latach, poczyniono pewne postępy: do 2025 r. w UE odnotowano spadek o 3,5 mln osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym w porównaniu z 2019 r., natomiast liczba dzieci zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym pozostała zasadniczo stabilna. Aby zbliżyć się do celu na 2030 r., konieczne są intensywniejsze, systematyczne oraz lepiej skoordynowane działania.

Ambicją Komisji jest pomoc w całkowitym wyeliminowaniu ubóstwa w Unii Europejskiej do 2050 r. W niniejszej, pierwszej w historii strategii UE na rzecz walki z ubóstwem przyjęto kompleksowe podejście do zapobiegania ubóstwu i ochrony przed nim, co przyczyni się do realizacji Europejskiego filaru praw socjalnych. Strategia ta wytycza drogę do dalszych postępów w ograniczaniu ubóstwa, opierając się na dotychczasowych działaniach i ustalonych kierunkach polityki.

W strategii zaproponowano wprowadzane na szczeblu UE środki na rzecz zwalczania ubóstwa ukierunkowane na poszczególne grupy wiekowe oraz uwzględniające wpływ ubóstwa na wszystkich etapach życia. Osią strategii jest podejście oparte na aktywnym włączeniu, w którym kładzie się nacisk na wspieranie aktywizacji zawodowej osób zdolnych do pracy (w tym przechodzenie do wysokiej jakości miejsc pracy, będące

⁽¹⁾ Zob. art. 1 [Karty praw podstawowych](#) 2012/C 326/02 z dnia 26 października 2012 r. „Godność człowieka jest nienaruszalna. Musi być szanowana i chroniona”; Art. 3 Traktatu o Unii Europejskiej „[UE] zwalcza wykluczenie społeczne i dyskryminację oraz wspiera sprawiedliwość społeczną i ochronę socjalną”.

⁽²⁾ W 2025 r. w sytuacji zagrożenia ubóstwem lub wykluczeniem społecznym (AROPE) znajdowało się 20,9 % ludności UE.

⁽³⁾ Cel ten został przyjęty z zadowoleniem przez Radę Europejską w dniu 25 czerwca 2021 r.

pierwszym i najlepszym narzędziem zapobiegania ubóstwu), dostęp do kluczowych towarów i usług gwarantujących dobrostan i włączenie społeczne oraz odpowiednie wsparcie dochodów. Osiągnięcie postępów w ograniczaniu ubóstwa wymaga – ze względu na skalę tego wyzwania – natychmiastowych i długofalowych inwestycji.

Walka z ubóstwem wpisuje się w odpowiedzialność zbiorową i wymaga skoordynowanych wysiłków na wszystkich szczeblach. W niniejszym komunikacie ustanawia się na szczeblu unijnym pierwszą strategię UE na rzecz walki z ubóstwem. Powodzenie tej strategii będzie zależało od aktywnego zaangażowania władz na wszystkich szczeblach sprawowania rządów: unijnych i krajowych, regionalnych i lokalnych, jak również partnerów społecznych, społeczeństwa obywatelskiego, sektora prywatnego, a także włączenia osób doświadczających ubóstwa. Strategia tworzy też ramy dla ściślejszej współpracy z innymi instytucjami UE i odpowiednimi organizacjami.

Strategia opiera się na szeroko zakrojonych konsultacjach⁽⁴⁾ i podstawach analitycznych, opisanych szczegółowo w towarzyszącym dokumencie roboczym służb Komisji⁽⁵⁾, w tym na analizie dotychczasowych działań UE na rzecz zwalczania ubóstwa⁽⁶⁾. **W rozdziale 1** przeanalizowano działania na rzecz zwalczania ubóstwa na każdym etapie życia. **W rozdziale 2** przeanalizowano horyzontalne wyzwania i czynniki, które mogą pogłębiać ubóstwo. **W rozdziale 3** przedstawiono możliwości usprawnienia zarządzania, finansowania i monitorowania na wszystkich szczeblach.

1. ŚRODKI SŁUŻĄCE ZWALCZANIU UBÓSTWA W KAŻDEJ GRUPIE WIEKOWEJ

Zwalczanie ubóstwa i przeciwdziałanie mu musi obejmować swoim zasięgiem wszystkie pokolenia. Co prawda każde pokolenie ma szczególne potrzeby i wymaga ukierunkowanych działań na rzecz zwalczania ubóstwa i przeciwdziałania mu, to jednak kluczowe znaczenie dla wszystkich grup wiekowych ma zintegrowane podejście, łączące odpowiednie zasoby ze skutecznym dostępem do wysokiej jakości usług. Walka z ubóstwem wśród dzieci ma wpływ na ich obecny dobrostan i pomaga zapobiegać ubóstwu w późniejszym życiu; wsparcie dla osób w wieku produkcyjnym, w tym poprzez ukierunkowane działania aktywizacyjne, ma również zasadnicze znaczenie dla zapobiegania zarówno ubóstwu wśród dzieci, jak i ubóstwu osób starszych, a starzenie się społeczeństwa potęguje potrzebę wspierania osób starszych.

Działania mające na celu przełamanie błędnego koła marginalizacji oraz zwiększenie szans życiowych

Szczególnie narażone na ubóstwo lub wykluczenie społeczne w UE są rodziny z dziećmi, a zwłaszcza rodziny niepełne. Ubóstwo dzieci odzwierciedla sytuację ekonomiczną gospodarstwa domowego, do którego należy dziecko. Niskie dochody rodziców są głównym czynnikiem determinującym ubóstwo dzieci, które wynika z barier

⁽⁴⁾ Strategia opiera się na rezultatach zaproszenia do zgłaszania uwag, konsultacji publicznych, które prowadzono od 25 lipca 2025 r. do 24 października 2025 r., oraz licznych ukierunkowanych konsultacji.

⁽⁵⁾ Dokument roboczy służb Komisji „Ubóstwo w UE – najważniejsze tendencje i polityki”, SWD (2026) 770.

⁽⁶⁾ Wykorzystano [dialog na temat wdrażania pt. „Środki służące zwalczaniu ubóstwa: zalecenie Rady w sprawie odpowiedniego dochodu minimalnego zapewniającego aktywne włączenie oraz zalecenie Rady w sprawie ustanowienia europejskiej gwarancji dla dzieci”](#), który odbył się 24 lutego 2026 r.

utrudniających rodzicom integrację na rynku pracy oraz ubóstwa pracujących ⁽⁷⁾, przy czym w obliczu rosnących cen mieszkań, energii i żywności koszty wychowania dzieci stają się coraz większym obciążeniem. Ryzyko popadnięcia w ubóstwo lub wykluczenie społeczne jest ponad dwukrotnie wyższe wśród osób samotnie wychowujących dzieci, zwłaszcza samotnych matek ⁽⁸⁾. Oznacza to, że obecnie w UE ubóstwem lub wykluczeniem społecznym zagrożone jest co czwarte dziecko ⁽⁹⁾.

Aby rozwiązać problem ubóstwa dzieci, rodzice muszą zyskać lepszy dostęp do odpowiednich zasobów. Po pierwsze, należy wspierać rodziców w uzyskaniu dostępu do dobrej jakości miejsc pracy oraz zapewnić rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji odpowiednie wsparcie dochodów. Po drugie dobrze zaprojektowane systemy świadczeń na rzecz dzieci i świadczeń rodzinnych zdecydowanie pomagają rodzinom udźwignąć koszty wychowania dzieci. Jednak wpływ takich świadczeń na ubóstwo i wykluczenie znacznie różni się w poszczególnych państwach członkowskich. Wskazuje to na potrzebę **ulepszeń w zakresie struktury, zakresu, adekwatności oraz stopnia wykorzystania takich świadczeń.** Należy również usprawnić **koordynację** między systemami ochrony socjalnej oraz usługami i świadczeniami w tym zakresie. W 2027 r. Komisja przyjmie w związku z tym zalecenie w sprawie zwiększenia skuteczności i integracji systemów świadczeń na rzecz dzieci w kontekście walki z ubóstwem wśród dzieci, aby poprawić koordynację takich świadczeń oraz zwiększyć ich pozytywne oddziaływanie, mając na uwadze najlepszy interes dzieci. W kontekście ograniczonych zasobów publicznych istotne znaczenie dla ograniczenia ubóstwa wśród dzieci i wspierania sprawiedliwości międzypokoleniowej ma analiza, a w razie potrzeby skorygowanie rozkładu wydatków socjalnych i innych wydatków publicznych ukierunkowanych na poszczególne grupy wiekowe.

Należy pilnie objąć ochroną przed ubóstwem dzieci nim zagrożone oraz zapewnić im dostęp do usług, których potrzebują. Wysokiej jakości wczesna edukacja i opieka nad dziećmi, edukacja szkolna, zajęcia pozalekcyjne, w tym zajęcia sportowe i kulturalne, posiłki szkolne i zdrowe odżywianie, opieka zdrowotna i mieszkalnictwo należą do kluczowych usług, które mogą pomóc zniwelować marginalizację i zapewnić dzieciom znajdującym się w trudnej sytuacji równe szanse i tym samym pomóc im wyjść z ubóstwa. Biorąc pod uwagę ocenę bieżącego wdrażania europejskiej gwarancji dla dzieci oraz nowe wyzwania, przed którymi stoją dzieci w potrzebie, w komunikacie pt. „Przerwanie cyklu ubóstwa dzieci – wzmocnienie europejskiej gwarancji dla dzieci” zapowiedziano środki mające na celu upowszechnienie dostępu do wszystkich usług, których dzieci potrzebują, aby w pełni zrealizować swój potencjał życiowy.

Wspieranie młodych ludzi w rozwoju

Obecnie młodzi ludzie w UE są znacznie bardziej zagrożeni ubóstwem lub wykluczeniem społecznym. W 2025 r. wskaźnik zagrożenia ubóstwem lub wykluczeniem społecznym wśród młodych ludzi w wieku poniżej 29 lat wyniósł 24 %, co stanowiło wynik o 3 punkty procentowe wyższy niż w przypadku całej populacji. Wynika to w dużej mierze z bezrobocia młodzieży, wczesnego kończenia nauki i wycofywania się z systemu edukacji lub z rynku pracy.

⁽⁷⁾ [Europejska prognoza zatrudnienia i perspektywa społeczna](#). Przegląd kwartalny od stycznia 2026 r.

⁽⁸⁾ W 2024 r. wskaźnik zagrożenia ubóstwem lub wykluczeniem społecznym (AROPE) wśród matek samotnie wychowujących dzieci w UE wyniósł 46,3 %.

⁽⁹⁾ Co dziesiąte dziecko nie ma dostępu do codziennego posiłku zawierającego mięso, kurczaka, ryby lub ich wegetariański odpowiednik.

Główne wyzwania, z którymi zmagają się młodzi ludzie znajdujący się w trudnej sytuacji, dotyczą przede wszystkim przejścia z etapu kształcenia lub szkolenia do zatrudnienia oraz dostępu do podstawowych usług. Młodzi ludzie stoją w obliczu coraz bardziej złożonych wyzwań na szybko zmieniającym się rynku pracy, między innymi częściej oferuje się im tylko umowy krótkoterminowe i bezpłatne staże. Gwarancja dla młodzieży ⁽¹⁰⁾ ma na celu zapewnienie wszystkim młodym osobom w wieku do 29 lat otrzymania oferty zatrudnienia dobrej jakości, dalsze kształcenie, przygotowanie zawodowe lub staż w ciągu czterech miesięcy od uzyskania statusu osoby bezrobotnej lub zakończenia formalnego kształcenia. Od momentu jego powstania w 2013 r. program ten pomógł ponad 63 milionom młodych Europejczyków.

W przyszłości Komisja będzie współpracować z państwami członkowskimi w zakresie usprawnienia realizacji programu gwarancji dla młodzieży, w szczególności poprzez zintensyfikowanie działań informacyjnych skierowanych do młodych ludzi w potrzebie, zwłaszcza na obszarach o wysokiej stopie bezrobocia. W związku z tym ważne jest, aby na szczeblu lokalnym tworzyć i wspierać **odpowiednie, bezpieczne i sprzyjające integracji miejsca poza szkołą,** które mogą pełnić rolę ośrodków oferujących młodym ludziom kompleksowe, skoordynowane doradztwo i mentoring, a także zapewniać zintegrowane podejście i silniejsze powiązania z innymi usługami.

Ponadto, aby przełamać dziedziczenie ubóstwa i marginalizacji, należy **wspierać dzieci znajdujące się w trudnej sytuacji w drodze do uzyskania pełnej podmiotowości w wieku młodzieńczym.** W komunikacie „Przerwanie cyklu ubóstwa dzieci – wzmocnienie europejskiej gwarancji dla dzieci” wyrażono wsparcie dla tej inicjatywy, proponując środki mające na celu połączenie europejskiej gwarancji dla dzieci i gwarancji dla młodzieży. Do 2027 r. Komisja opracuje **zestaw narzędzi służących do powiązania i wzmocnienia koordynacji między programem gwarancji dla dzieci i gwarancji dla młodzieży,** kładąc przy tym nacisk na zindywidualizowane podejście oraz zapewniając ściślejsze powiązanie z innymi usługami, w szczególności usługami objętymi europejską gwarancją dla dzieci.

Przeciwdziałanie ubóstwu dotyczącemu osoby w wieku produkcyjnym

Dane wskazują, że dla osób, które mogą pracować, najlepszą ochroną przed ubóstwem jest wysokiej jakości miejsce pracy. To coś więcej niż tylko źródło dochodu – daje ludziom poczucie godności i sensu życia, a także zapewnia sieć kontaktów społecznych oraz poczucie przynależności do szerszej społeczności. Obecnie wiele osób boryka się z ubóstwem lub jest zagrożonych ubóstwem z powodu wykluczenia z rynku pracy: w 2025 r. wskaźnik zagrożenia ubóstwem lub wykluczeniem społecznym wśród bezrobotnych i osób pozostających poza rynkiem pracy wynosił odpowiednio 66 % i 44 %. Kobiety napotykają szczególne przeszkody, a zagrożonych ubóstwem w UE jest o 6,7 mln więcej kobiet niż mężczyzn ⁽¹¹⁾. Rodzice sprawujący opiekę nad dziećmi często nie mają dostępu do wysokiej jakości usług w zakresie wczesnej edukacji i opieki nad

⁽¹⁰⁾ Zalecenie Rady 2020/C 372/01 z dnia 30 października 2020 r. w sprawie [pomostu do zatrudnienia – wzmocnienia gwarancji dla młodzieży oraz zastępujące zalecenie Rady z dnia 22 kwietnia 2013 r. w sprawie ustanowienia gwarancji dla młodzieży.](#)

⁽¹¹⁾ Według [danych Eurostatu](#) w 2025 r. zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym było 43 mln mężczyzn i niemal 50 mln kobiet w UE.

dziećmi lub nie stać ich na takie usługi. Przekłada się to na niższe wskaźniki zatrudnienia kobiet, o czym świadczy różnica w zatrudnieniu kobiet i mężczyzn wynosząca średnio 10 punktów procentowych.

Wspieranie integracji na rynku pracy osób zdolnych do pracy wymaga ukierunkowanych i skutecznych środków aktywizacji, zwłaszcza w odniesieniu do osób długotrwale bezrobotnych, osób nieaktywnych zawodowo oraz osób, które napotykają szczególne bariery. Kluczowe znaczenie ma to, aby środki wsparcia sprzyjały samowystarczalności poszczególnych osób i zapewniały właściwą równowagę między wsparciem dochodów, aktywnymi instrumentami rynku pracy, zachętami do pracy i wzajemnymi zobowiązaniami. Pomoc osobom znajdującym się w najtrudniejszej sytuacji w zdobyciu umiejętności, zwiększeniu ich umiejętności przystosowania zawodowego, a tym samym poprawie ich szans na znalezienie trwałego zatrudnienia wysokiej jakości wymaga zindywidualizowanego podejścia, obejmującego wsparcie w poszukiwaniu pracy, doradztwo i poradnictwo, szkolenia oraz praktyki zawodowe ⁽¹²⁾. Wspieranie aktywizacji ma też kluczowe znaczenie dla spożytkowania niewykorzystanego potencjału talentów w Europie i przyczynia się do wzrostu gospodarczego, konkurencyjności i rozwoju społeczności.

Dlatego też, zgodnie z art. 154 ust. 2 TFUE, w drugiej połowie 2026 r. Komisja rozpocznie **pierwszy etap konsultacji z europejskimi partnerami społecznymi w celu uzyskania ich opinii na temat możliwego kierunku działań UE wspierających aktywizację osób wykluczonych z rynku pracy oraz równość kobiet i mężczyzn w zakresie szans na rynku pracy.** Inicjatywa miałaby na celu ułatwienie identyfikacji osób wykluczonych z rynku pracy oraz nawiązywanie z nimi kontaktu, a także ustanowienie zindywidualizowanych ścieżek integracji na rynku pracy, przy zaangażowaniu wszystkich właściwych organów i zacieśnieniu współpracy między nimi. W ten sposób inicjatywa ta przyczyniłaby się do usuwania barier utrudniających wejście na rynek pracy i do zwiększenia korzystania z usług wsparcia.

Komisja będzie nadal wspierać gospodarkę społeczną i mikrofinansowanie, które odgrywają szczególną rolę w zapewnianiu możliwości zatrudnienia i samozatrudnienia osobom doświadczającym ubóstwa. Obejmie to ocenę roli publicznego wsparcia finansowego, które ma umożliwić powstawanie i rozwój podmiotów gospodarki społecznej ⁽¹³⁾. Ponadto niektóre grupy wymagają specjalnych wysiłków, ponieważ napotykają szczególne bariery utrudniające im wejście na rynek pracy. Dotyczy to na przykład obywateli państw trzecich ⁽¹⁴⁾ i osób z niepełnosprawnościami, które otrzymają wsparcie w ramach wzmocnionego pakietu dotyczącego zatrudnienia osób

⁽¹²⁾ Zalecenie Rady 2016/C 67/01 z dnia 15 lutego 2016 r. [w sprawie integracji osób długotrwale bezrobotnych na rynku pracy.](#)

⁽¹³⁾ Przegląd śródkresowy planu działania na rzecz gospodarki społecznej, zalecenie Rady w sprawie opracowania warunków ramowych gospodarki społecznej. W przyszłości Komisja dokona przeglądu Europejskiego kodeksu dobrego postępowania w zakresie udzielania mikrokredytów, tak aby mikrofinansowanie nadal zaspokajało potrzeby przedsiębiorców z grup niedostatecznie reprezentowanych i osób znajdujących się w trudnej sytuacji, a wiosną 2026 r., w ramach komponentu EaSI EFS+, Komisja ogłosi zaproszenie do składania wniosków ukierunkowane na wspieranie w zakładaniu działalności gospodarczej grup niedostatecznie reprezentowanych w dziedzinie przedsiębiorczości, w tym osób znajdujących się w najtrudniejszej sytuacji.

⁽¹⁴⁾ Komunikat Komisji COM(2020) 758 final z dnia 24 listopada 2020 r. [w sprawie planu działania na rzecz integracji i włączenia społecznego na lata 2021–2027](#) oraz komunikat Komisji COM(2026) 45 final z dnia 29 stycznia 2026 r. [w sprawie europejskiej strategii zarządzania azylem i migracją.](#)

z niepełnosprawnościami, zgodnie z komunikatem w sprawie udoskonalenia strategii na rzecz praw osób z niepełnosprawnościami do 2030 r.

Praca może chronić przed ubóstwem tylko wtedy, gdy zapewnia odpowiednie dochody wystarczające do pokrycia kosztów utrzymania. Pomimo nieznacznej poprawy sytuacji w ciągu ostatniej dekady ubóstwo nadal zagraża około 8,3 % osób pracujących w UE. Osoby zatrudnione w niepełnym wymiarze czasu pracy lub na czas określony są dwukrotnie bardziej zagrożone ubóstwem (odpowiednio 12,9 % i 13,4 %) niż osoby zatrudnione w pełnym wymiarze czasu pracy lub na czas nieokreślony (odpowiednio 6,9 % i 5,2 %).

Walka z ubóstwem osób pracujących wymaga promowania wysokiej jakości miejsc pracy, przeciwdziałania przymusowej małej intensywności pracy, między innymi poprzez usuwanie barier takich jak brak przystępnej cenowo opieki, oraz, w stosownych przypadkach, zapewnienia dostępu do usług i wsparcia dochodów. Wymaga to również zajęcia się problemem pracy nierejestrowanej poprzez sformalizowanie zachęt w połączeniu z egzekwowaniem przepisów. Do czynników sprzyjających powstawaniu wysokiej jakości miejsc pracy należą wysoce konkurencyjna i innowacyjna gospodarka, charakteryzująca się odpowiednimi i przejrzystymi wynagrodzeniami popartymi rokowaniami zbiorowymi, stabilnymi umowami o pracę, możliwościami szkoleniowymi i odpowiednią ochroną socjalną ⁽¹⁵⁾, a także polityki ułatwiające godzenie życia zawodowego z rodzinnym ⁽¹⁶⁾. Na ubóstwo pracujących wpływa także struktura świadczeń społecznych i świadczeń pracowniczych w państwach członkowskich, w szczególności w przypadku osób przechodzących na stabilne miejsca pracy w pełnym wymiarze czasu pracy. Adekwatne wynagrodzenia minimalne należy ustalać na poziomie wystarczającym, aby chronić osoby pracujące w pełnym wymiarze czasu pracy przed ubóstwem, zgodnie z dyrektywą w sprawie adekwatnych wynagrodzeń minimalnych.

W 2027 r. Komisja przedstawi **zalecenie zawierające oparte na dowodach wytyczne dotyczące kierunków polityki oraz najlepsze praktyki w zakresie zapobiegania ubóstwu pracujących i zwalczania go.** Wytyczne zostaną opracowane w ścisłej współpracy z państwami członkowskimi i partnerami społecznymi. Będą zawierać zarys głównych przyczyn ubóstwa pracujących oraz omówienie najlepszych praktyk mających na celu wspieranie przechodzenia na większą intensywność pracy (a tym samym wyższe dochody) oraz zapewnienia spójności systemów podatków i świadczeń, tak aby dłuższy czas pracy przekładał się na wyższe dochody. Następnie odbędą się specjalne ustrukturyzowane dyskusje ze wszystkimi odpowiednimi podmiotami, w tym partnerami społecznymi i organami krajowymi. Równolegle Komisja zintensyfikuje egzekwowanie przepisów, aby zapewnić pełną transpozycję dyrektywy w sprawie adekwatnych wynagrodzeń minimalnych ⁽¹⁷⁾. W sprawozdaniu dotyczącym dyrektywy, które ma ukazać się w 2026 r., przedstawiony zostanie przegląd aktualnej sytuacji. Komisja zintensyfikuje

⁽¹⁵⁾ Zalecenie Rady 2019/C 387/01 z dnia 8 listopada 2019 r. [w sprawie dostępu pracowników oraz osób samozatrudnionych do ochrony socjalnej](#).

⁽¹⁶⁾ Komunikat Komisji COM(2025) 944 final z dnia 4 grudnia 2025 r. [w sprawie planu działania na rzecz wysokiej jakości miejsc pracy](#).

⁽¹⁷⁾ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2022/2041 z dnia 19 października 2022 r. [w sprawie adekwatnych wynagrodzeń minimalnych w Unii Europejskiej](#).

swoje działania poprzez wymianę doświadczeń i dalsze ściśle monitorowanie w ramach Komitetu ds. Zatrudnienia (EMCO) i Komitetu Ochrony Socjalnej (SPC).

Konieczne jest zapewnienie niezbędnego wsparcia, umożliwiającego godne życie osobom, które nie mogą pracować, czy to z przyczyn strukturalnych, czy też z powodu szczególnych przeszkód, z którymi obecnie się zmagają⁽¹⁸⁾. Co prawda we wszystkich państwach członkowskich istnieją systemy świadczeń zapewniające dochód minimalny, które to systemy wspierają również dostęp do usług i integrację na rynku pracy, to jednak adekwatność takiego wsparcia i jego zakres znacznie się różnią. Istotnym wyzwaniem w tym zakresie jest również niski poziom wykorzystania wsparcia, który waha się od 20 % do 50 % w poszczególnych państwach członkowskich, co istotnie rzutuje na skuteczność polityki publicznej. Na początku 2027 r. Komisja opublikuje **kompedium najlepszych praktyk, które ma pomóc w rozwiązaniu problemu niekorzystania z wsparcia dochodów.** Kompedium, w którym uwzględnione zostaną różne czynniki powodujące niepobieranie świadczeń, w tym brak informacji i złożoność procedur administracyjnych, posłuży za podstawę bardziej ustrukturyzowanej współpracy w tym zakresie w ramach Komitetu Ochrony Socjalnej⁽¹⁹⁾ i jego grupy roboczej ds. dochodu minimalnego (MINET)⁽²⁰⁾.

Zwalczanie ubóstwa i zapobieganie mu wśród osób starszych

W 2025 r. ubóstwo lub wykluczenie społeczne groziło niemal co piątej osobie w wieku co najmniej 65 lat w UE (18,8 %). Wskaźnik ten jest znacznie wyższy wśród kobiet (21,2 %) w porównaniu z mężczyznami (15,8 %) To zróżnicowanie sytuacji kobiet i mężczyzn często wiąże się z niższymi średnimi emeryturami kobiet, co wynika z różnic w zatrudnieniu i wynagrodzeniach, a także przerw w karierze zawodowej spowodowanych obowiązkami opiekuńczymi, które kumulują się w ciągu życia zawodowego. Wzrost częstości występowania niepełnosprawności i zapotrzebowania na opiekę długoterminową w podeszłym wieku to również dodatkowy czynnik ubóstwa wśród osób starszych. Ponadto starość może nieść ze sobą wyzwania związane ze zwiększonym zapotrzebowaniem na opiekę zdrowotną i długoterminową oraz podwyższone ryzyko izolacji społecznej i samotności, dodatkowo potęgowane przez wykluczenie cyfrowe.

Przeciwdziałanie ubóstwu i wykluczeniu społecznemu wśród osób starszych oraz zapobieganie tym zjawiskom wymaga skoordynowanych działań w zakresie adekwatności świadczeń emerytalnych, uczestnictwa w rynku pracy i ochrony socjalnej, a także skutecznego dostępu do wysokiej jakości usług opieki i ukierunkowanych interwencji na rzecz włączenia społecznego. Popadaniu osób starszych w ubóstwo zapobiegają ukierunkowane zachęty oraz czynniki sprzyjające przedłużaniu życia zawodowego w odpowiednich przypadkach, a także odpowiednie emerytury, świadczenia z tytułu starości⁽²¹⁾ i dodatkowe oszczędności emerytalne, które poprawiają wydolność systemów emerytalnych. W tym kontekście istotną rolę w podnoszeniu

⁽¹⁸⁾ Zalecenie Rady 2023/C 41/01 z dnia 30 stycznia 2023 r. [w sprawie odpowiedniego dochodu minimalnego zapewniającego aktywne włączenie.](#)

⁽¹⁹⁾ [Komitet Ochrony Socjalnej – Zatrudnienie, sprawy społeczne i włączenie społeczne.](#)

⁽²⁰⁾ [Grupa robocza ds. sieci dochodu minimalnego \(MINET\) – Zatrudnienie, sprawy społeczne i włączenie społeczne.](#)

⁽²¹⁾ Mechanizmy takie jak emerytury minimalne i świadczenia z tytułu starości, renty rodzinne, renty inwalidzkie, systemy podziału emerytur i wliczanie okresu opieki do stażu emerytalnego.

dochodów emerytalnych odgrywa również zwiększenie wiedzy na temat świadczeń emerytalnych oraz poprawa ich przejrzystości ⁽²²⁾. Komisja wzywa do stopniowego tworzenia systemu emerytalnego opartego na wielu filarach, którego celem jest zapewnienie odpowiedniego dochodu na starość.

W 2027 r. Komisja i Komitet Ochrony Socjalnej opublikują **wspólne sprawozdanie w sprawie odpowiedniej ochrony socjalnej w starszym wieku**, w którym zidentyfikowane zostaną luki w zakresie adekwatności emerytur i dostępu do opieki długoterminowej w poszczególnych państwach członkowskich, a także **sprawozdanie ekspertów zawierające zarys i przegląd krajowych mechanizmów ochrony osób starszych przed ubóstwem**. Oba te dokumenty ułatwią decydentom podjęcie reform mających na celu wzmocnienie systemów emerytalnych, zapewnienie ich długoterminowej adekwatności i rozwiązanie problemu ubóstwa wśród osób starszych. Na ich podstawie Komisja przeprowadzi z państwami członkowskimi, partnerami społecznymi, zainteresowanymi stronami i ekspertami **wymianę poglądów na wysokim szczeblu na temat zintegrowanych strategii politycznych na rzecz godnej starości**.

Zapobieganie dziedziczeniu ubóstwa w różnych grupach wiekowych

Co roku około jedna trzecia osób zagrożonych ubóstwem wychodzi z tej strefy, ale ich miejsce zajmują nowe grupy osób ⁽²³⁾. Popadanie w ubóstwo i wychodzenie z niego są zazwyczaj spowodowane zmianami w zatrudnieniu i dochodach (takimi jak rezygnacja z pracy lub podjęcie nowej pracy, zwiększenie lub skrócenie czasu pracy), ale także zmianami w składzie gospodarstwa domowego (takimi jak narodziny dziecka lub rozstanie) oraz szerszymi skutkami kryzysów.

Przechodzenie z jednego etapu życia do drugiego, od dzieciństwa do młodości, od młodości do wieku produkcyjnego, a następnie na emeryturę, to okresy krytyczne, w których ryzyko znalezienia się w niepewnej sytuacji może się urzeczywistnić. Młodzi ludzie opuszczający dom rodzinny często mierzą się na przykład z poważnymi życiowymi wyzwaniem, takimi jak wejście na rynek pracy – nierzadko przez podjęcie pracy o niepewnym charakterze, lub założenie rodziny, a jednocześnie borykają się z trudnościami w znalezieniu przystępnych cenowo mieszkań. Jest to szczególnie trudny etap dla osób opuszczających opiekę zastępczą (instytucjonalną lub rezydencjalną), które są bardziej narażone na popadnięcie w ubóstwo, a nawet bezdomność ⁽²⁴⁾. Ze zwiększonym ryzykiem ubóstwa wiąże się również przejście z wieku produkcyjnego na emeryturę, jeżeli zmiana ta nie jest odpowiednio przygotowana. Aby zapobiegać ubóstwu osób starszych, konieczne jest promowanie dłuższego życia zawodowego osób, które mogą i chcą kontynuować aktywność zawodową, oraz wspieranie aktywnego starzenia się w dobrym zdrowiu. Powinny temu towarzyszyć polityki promujące pozytywne zachęty

⁽²²⁾ Komunikat Komisji 124 final z dnia 19 marca 2025 r. [w sprawie strategii na rzecz europejskiej unii oszczędności i inwestycji](#), komunikat Komisji 839 final z dnia 20 listopada 2025 r. [w sprawie zwiększenia zdolności unijnego sektora emerytur dodatkowych w celu poprawy dochodów emerytalnych i dostarczenia długoterminowego kapitału gospodarce UE](#) oraz zalecenie Komisji 2025/2384 z dnia 27 listopada 2025 r. [w sprawie systemów monitorowania uprawnień emerytalnych, tablic wskaźników emerytalnych i automatycznego uczestnictwa w programie](#).

⁽²³⁾ Dokument roboczy służb Komisji „Ubóstwo w UE – najważniejsze tendencje i polityki”, SWD (2026) 770.

⁽²⁴⁾ Według [UNICEF-u](#) w całej UE setki tysięcy dzieci mieszka w zakładach pielęgnacyjno-opiekuńczych, przy nadreprezentacji dzieci z niepełnosprawnościami. Skutki instytucjonalizacji są poważne i mogą być odczuwalne przez całe życie.

i większą elastyczność ścieżek przechodzenia na emeryturę, odzwierciedlające również różnorodność przebiegu kariery zawodowej oraz sprzyjające wczesnemu przystąpieniu do systemów dodatkowych emerytur.

W szerszym ujęciu wszystkie strategie polityczne należy zaprojektować w taki sposób, aby zapobiegać kumulowaniu się niekorzystnych czynników na przestrzeni całego życia. Taki jest zamysł strategii UE na rzecz sprawiedliwości międzypokoleniowej⁽²⁵⁾ oraz przyszłego planu działania na rzecz długowieczności, w których zostaną nakreślone związane z wiekiem kwestie polityczne dla poszczególnych grup wiekowych, aby można było wskazać strategiczne możliwości aktywnego kształtowania dłuższego i zdrowszego życia oraz bezpieczeństwa finansowego.

2. ŚRODKI MAJĄCE NA CELU SPROSTANIE WYZWANIAM HORYZONTALNYM, KTÓRE POGŁĘBIAJĄ UBÓSTWO

Aby skuteczniej zapobiegać ubóstwu i przeciwdziałać mu, należy stawić czoło wyzwaniom horyzontalnym, które mogą wpływać na wszystkie pokolenia jednocześnie. Obejmują one dyskryminację i stygmatyzację, trudności w zaspokojeniu podstawowych potrzeb, takich jak żywność, energia, dach nad głową i inne podstawowe dobra, oraz brak dostępu do usług wysokiej jakości.

Zwalczanie dyskryminacji i stygmatyzacji

Uprzedzenia i stygmatyzacja mogą od samego początku stawiać określone grupy społeczne w niekorzystnej sytuacji, przy czym ubóstwo i wykluczenie społeczne bardziej zagraża kobietom i niektórym grupom społecznym. Kobiety są bardziej narażone na ubóstwo między innymi z powodu mniejszych możliwości zatrudnienia i niższych wskaźników aktywności zawodowej, przerw w karierze zawodowej oraz nieodpłatnej pracy opiekuńczej⁽²⁶⁾. Uprzedzenia i stygmatyzacja dotyczą również osoby z niepełnosprawnościami (29 % jest zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym), osoby urodzone poza UE (39 %), osoby wywodzące się z mniejszości rasowych lub etnicznych, w szczególności Romów (70 % jest zagrożonych ubóstwem), i osoby LGBTIQ+ (38 % z nich z trudem wiąże koniec z końcem).

Wszystkie te czynniki mogą ograniczać dostęp do zatrudnienia, edukacji, mieszkalnictwa, usług opiekuńczych i innych usług, a jednocześnie podważać zaufanie społeczne, bezpieczeństwo osobiste i udział w życiu społecznym. Komisja opracowała strategie mające na celu promowanie równości płci i zwalczanie dyskryminacji osób z niepełnosprawnościami, osób dotkniętych rasizmem, Romów i osób LGBTIQ+ w kontekście Unii równości⁽²⁷⁾. Komisja będzie nadal współpracować

⁽²⁵⁾ Komunikat Komisji COM(2026) 110 final z dnia 5 marca 2026 r. [w sprawie strategii na rzecz sprawiedliwości międzypokoleniowej](#).

⁽²⁶⁾ W [Strategii na rzecz równouprawnienia płci na lata 2026–2030](#) podkreślono, że Komisja zbada sposoby sprostania problemom związanym z kondycją rynku pracy oraz istotne cechy systemów emerytalnych, które przyczyniają się do powstawania różnic w wysokości emerytur między kobietami a mężczyznami, oraz określi najlepsze praktyki w zakresie niwelowania tych różnic i będzie wspierać wymianę takich praktyk.

⁽²⁷⁾ Komunikat Komisji COM(2026) 113 final z dnia 5 marca 2026 r. [w sprawie strategii na rzecz równouprawnienia płci na lata 2026–2030](#), komunikat Komisji COM(2021) 101 final z dnia 3 marca 2021 r. [w sprawie strategii na rzecz praw osób z niepełnosprawnościami na lata 2021–2030](#) oraz komunikat „Udoskonalenie strategii na rzecz praw osób z niepełnosprawnościami do 2030 r.”, [unijne](#)

z państwami członkowskimi i innymi zainteresowanymi stronami w celu opracowania środków zwalczania ubóstwa skierowanych do konkretnych grup. W szczególności w unijnych ramach strategicznych dotyczących Romów wzywa się do zniwelowania do 2030 r. różnicy w poziomie ubóstwa między Romami a ogółem społeczeństwa o co najmniej połowę.

Oprócz grup wymienionych powyżej osoby doświadczające ubóstwa są również często stygmatyzowane lub dyskryminowane ze względu na swoje pochodzenie społeczno-ekonomiczne⁽²⁸⁾. Jako wkład w dalsze prace, Agencja Praw Podstawowych Unii Europejskiej (FRA) sporządzi porównawczą analizę prawną dotyczącą statusu społeczno-ekonomicznego jako przyczyny dyskryminacji w ramach prawnych i regulacyjnych państw członkowskich UE oraz przedstawi dane na temat znaczącego wpływu ubóstwa i niekorzystnej sytuacji społeczno-ekonomicznej na zjawisko dyskryminacji.

Ułatwianie zaspokajania podstawowych potrzeb w kontekście rosnących kosztów utrzymania

Rosnąca presja związana z kosztami utrzymania w całej Unii Europejskiej pogrąży coraz więcej osób w ubóstwie, pogłębia trudności osób, które już znajdują się w trudnej sytuacji, i zwiększa niepewność finansową gospodarstw domowych o średnich dochodach. Koszty utrzymania stanowią jedną z głównych trosk mieszkańców UE – 88 % z nich martwi się codziennymi wydatkami i ich wpływem na przyszłość swoich gospodarstw domowych⁽²⁹⁾. Stanowi to poważny powód do niepokoju dla osób już doświadczających ubóstwa, a jednocześnie naraża przedstawicieli klasy średniej na ryzyko niepewności zatrudnienia i trudności materialnych. Jedną z ważnych kwestii, którą należy monitorować i którą należy się zająć, jest przystępność cenowa zdrowej i zrównoważonej żywności⁽³⁰⁾. Wraz ze wzrostem cen żywności coraz większa grupa osób jest uzależniona od pomocy ze strony władz lub organizacji w zakresie dostępu do żywności lub korzysta z banków żywności⁽³¹⁾.

W kontekście obecnych zawirowań geopolitycznych priorytetem powinno pozostawać zwalczanie ubóstwa energetycznego i transportowego, ponieważ wzrost cen energii i transportu szczególnie dotkliwie uderza w gospodarstwa domowe znajdujące się w trudnej sytuacji, które są zmuszone przeznaczać większą część swoich dochodów na

[ramy strategiczne na rzecz równouprawnienia, włączenia społecznego i udziału Romów na lata 2020–2030](#), komunikat Komisji COM(2026) 12 final z dnia 20 stycznia 2026 r. [w sprawie strategii przeciwdziałania rasizmowi na lata 2026–2030](#), komunikat Komisji COM(2025) 725 final z dnia 8 października 2025 r. [w sprawie strategii na rzecz równości osób LGBTIQ+ na lata 2026–2030](#), komunikat Komisji COM(2021) 142 final z dnia 24 marca 2021 r. [w sprawie strategii UE na rzecz praw dziecka](#).

⁽²⁸⁾ An analysis of the introduction of socio-economic status as a discrimination grounds [Analiza uwzględnienia statusu społeczno-ekonomicznego jako przyczyny dyskryminacji], Tomas Kadar, Equality and Rights Alliance.

⁽²⁹⁾ [Eurobarometer 2025 „Inwestowanie w sprawiedliwość”](#).

⁽³⁰⁾ Komisja monitoruje dostępność i przystępność cenową żywności w UE za pośrednictwem Obserwatorium Łańcucha Rolno-Spożywczego oraz będzie promować wymianę dobrych praktyk w zakresie zwalczania ubóstwa żywnościowego i dostępu do zdrowej diety w państwach członkowskich. Wspólna polityka rolna jest fundamentem bezpieczeństwa żywnościowego i pomaga zapewnić stały dostęp do zdrowej i zrównoważonej żywności.

⁽³¹⁾ UE wspiera dostęp do podstawowej pomocy materialnej, w szczególności dostęp do żywności (EFS+).

energię. Jak zapowiedziano w komunikacie „AccelerateEU” przyjętym w kwietniu 2026 r., Komisja będzie koordynować działania mające na celu ochronę obywateli, a zwłaszcza konsumentów znajdujących się w trudnej sytuacji, przed gwałtownymi wahaniami cen energii, m.in. poprzez środki nadzwyczajne, ochronę przed odłączeniem od sieci, programy leasingu socjalnego i inne środki mające na celu przyspieszenie oszczędności energii i upowszechnianie czystej energii. Komisja zintensyfikuje również wysiłki na rzecz zwalczania ubóstwa energetycznego poprzez aktualizację – w późniejszym terminie w 2026 r. –wydanego w 2023 r. zalecenia Komisji w sprawie ubóstwa energetycznego ⁽³²⁾. Gospodarka o bardziej zamkniętym obiegu, dzięki wydłużeniu trwałości i możliwości naprawy produktów, a także poprzez poszerzenie dostępu do przystępnych cenowo rynków towarów używanych i usług naprawczych, może złagodzić presję związaną z kosztami utrzymania wśród gospodarstw domowych o niższych dochodach ⁽³³⁾.

W obliczu rosnących kosztów utrzymania kluczowym zadaniem jest przyspieszenie działań zmierzających do poprawy ochrony konsumentów, pogłębiania wiedzy finansowej i zwiększenia dostępu do usług finansowych. Konsumentów, a w szczególności konsumentów znajdujących się w trudnej sytuacji, należy chronić również w świecie cyfrowym. Przygotowywany Akt w sprawie sprawiedliwości cyfrowej w znacznym stopniu przyczyni się do zapewnienia takiej ochrony. Wiedza finansowa odgrywa ważną rolę już od najmłodszych lat, ponieważ pomaga zrozumieć podstawowe pojęcia, a co za tym idzie przez całe życie podejmować bardziej świadome decyzje dotyczące wydatków, oszczędzania i inwestowania ⁽³⁴⁾. Znajomość zagadnień finansowych może także pomóc uniknąć nadmiernego zadłużenia, które mogą pogłębiać rosnące koszty obsługi zadłużenia, spadek dochodów, wyższe koszty utrzymania oraz większa zależność od kredytów ⁽³⁵⁾. Zasadnicze znaczenie ma również ułatwienie dostępu do usług finansowych poprzez zapewnienie wszystkim konsumentom prawa do

⁽³²⁾ Komisja będzie również kontynuować wdrażanie przyjętego w marcu 2026 r. pakietu energetycznego dla obywateli, który obejmuje przyszłe wysiłki w celu wzmocnienia ochrony przed odłączeniem od sieci, oraz zarządzanie Europejskim Centrum Doradztwa ds. Ubóstwa Energetycznego. Komisja wspiera państwa członkowskie w przeciwdziałaniu ubóstwu transportowemu za pośrednictwem [zalecenia Komisji z 2025 r. w sprawie ubóstwa transportowego](#) i ośrodka ds. ubóstwa transportowego. Jest to również cel Społecznego Funduszu Klimatycznego.

⁽³³⁾ Akt w sprawie gospodarki o obiegu zamkniętym, który ma zostać przyjęty przez Komisję w 2026 r., będzie dotyczyć problemu wąskich gardeł utrudniających przejście na gospodarkę o obiegu zamkniętym w kilku kluczowych łańcuchach wartości, takich jak branża tekstylna, budownictwo i tworzywa sztuczne.

⁽³⁴⁾ Komunikat Komisji COM(2025) 681 final z dnia 30 września 2025 r. [w sprawie strategii UE na rzecz wiedzy finansowej](#).

⁽³⁵⁾ Dyrektywa UE 2023/2225 z dnia 18 października 2023 r. [w sprawie umów o kredyt konsumencki oraz uchylająca dyrektywę 2008/48/WE](#) i dyrektywa UE 2014/17/UE z dnia 4 lutego 2014 r. [w sprawie konsumenckich umów o kredyt związanych z nieruchomościami mieszkalnymi i zmieniająca dyrektywy 2008/48/WE i 2013/36/UE oraz rozporządzenie \(UE\) nr 1093/2010](#).

otwarcia podstawowego rachunku płatniczego i korzystania z niego w dowolnym miejscu w UE ⁽³⁶⁾, a także poprawę dostępu do gotówki ⁽³⁷⁾.

Ceny mieszkań są szczególnym wyzwaniem dla osób doświadczających ubóstwa lub nim zagrożonych. Dostęp do przystępnych cenowo, zrównoważonych i wysokiej jakości mieszkań stanowi niezbędny warunek integracji społecznej i wejścia na rynek pracy ⁽³⁸⁾. Osoby borykające się z problemami mieszkaniowymi są bardziej narażone na popadnięcie w ubóstwo, 31,1 % gospodarstw domowych o niskich dochodach jest nadmiernie obciążonych kosztami mieszkaniowymi, a około 5 % osób w wieku 16 lat lub starszych przyznaje, że na pewnym etapie swojego życia doświadczyło trudności mieszkaniowych ⁽³⁹⁾. Około 1 mln osób w UE doświadcza bezdomności, która jest najbardziej skrajną formą ubóstwa i wykluczenia społecznego ⁽⁴⁰⁾. **Wraz z niniejszą strategią Komisja przedstawia wniosek dotyczący zalecenia Rady w sprawie zwalczania wykluczenia mieszkaniowego**, którego celem jest ułatwienie opracowywania i wdrażania krajowych ram strategicznych bazujących na zintegrowanych, ukierunkowanych na człowieka i opartych na zapewnieniu dostępu do mieszkania politykach, aby wspierać osoby znajdujące się w trudnej sytuacji mieszkaniowej oraz zapobiegać bezdomności i przeciwdziałać jej.

Zapewnienie dostępu do usług osobom potrzebującym

Usługi społeczne odgrywają istotną rolę w zapewnianiu niezbędnej podstawowej opieki i wsparcia osobom już doświadczającym ubóstwa oraz w zapobieganiu popadaniu w ubóstwo kolejnych osób. Szczególnie ważne są usługi w zakresie

⁽³⁶⁾ Dyrektywa UE 2023/2225 z dnia 30 października 2023 r. [w sprawie umów o kredyt konsumencki oraz uchylająca dyrektywę 2008/48/WE](#) i dyrektywa UE 2014/92 z dnia 23 lipca 2014 r. [w sprawie porównywalności opłat związanych z rachunkami płatniczymi, przenoszenia rachunku płatniczego oraz dostępu do podstawowego rachunku płatniczego](#).

⁽³⁷⁾ Wniosek Komisji COM(2023) 366 final z dnia 28 czerwca 2023 r. [w sprawie usług płatniczych i usług związanych z pieniądzem elektronicznym w ramach rynku wewnętrznego, zmieniający dyrektywę 98/26/WE i uchylający dyrektywy \(UE\) 2015/2366 i 2009/110/WE](#), wniosek Komisji COM(2023) 366 final [w sprawie usług płatniczych i usług związanych z pieniądzem elektronicznym w ramach rynku wewnętrznego, zmieniający dyrektywę 98/26/WE i uchylający dyrektywy \(UE\) 2015/2366 i 2009/110/WE](#) oraz wniosek Komisji COM(2023) 364 final [dotyczący rozporządzenia w sprawie statusu banknotów i monet euro jako prawnego środka płatniczego](#).

⁽³⁸⁾ [Europejski plan na rzecz przystępnych cenowo mieszkań z 2025 r.](#) wspiera państwa członkowskie, regiony i miasta w walce z kryzysem mieszkaniowym. Wzywa się w nim, aby zwrócić szczególną uwagę na wspieranie osób najbardziej dotkniętych tym problemem, zwłaszcza osób młodych i bezdomnych. W tym kontekście paneuropejska platforma inwestycyjna na rzecz przystępnych cenowo i zrównoważonych mieszkań oraz europejski sojusz na rzecz mieszkalnictwa mają na celu zapewnienie międzysektorowych i międzyrządowych ram służących rozwijaniu współpracy oraz pozyskiwaniu dodatkowych środków finansowych na budownictwo socjalne i mieszkania przystępne cenowo, w tym na rzecz osób znajdujących się w najtrudniejszej sytuacji. Nowy europejski Bauhaus wspiera przystępne cenowo, zrównoważone i wysokiej jakości mieszkalnictwo poprzez zwiększanie finansowania oraz opracowywanie i powielanie nowych rozwiązań na rzecz dzielnic bardziej sprzyjających włączeniu społecznemu, sprawiedliwych i pozbawionych barier, a także rozwiązań w zakresie budownictwa mieszkaniowego opartych na inicjatywach społecznych.

⁽³⁹⁾ Trudności mieszkaniowe definiuje się jako sytuacje, w których dana osoba nie dysponuje mieszkaniem (będącym jej własnością lub wynajmowanym) i jest zmuszona mieszkać u znajomych lub rodziny, korzystać z zakwaterowania doraźnego lub tymczasowego, mieszkać w miejscu nieprzeznaczonym do stałego zamieszkania lub spać w przestrzeni publicznej.

⁽⁴⁰⁾ W [deklaracji lizbońskiej z 2021 r. w sprawie europejskiej platformy zwalczania bezdomności](#) określono wspólne działania na rzecz realizacji ambitnych celów położenia kresu bezdomności do 2030 r.

włączenia społecznego, takie jak pomoc społeczna, doradztwo, wsparcie psychologiczne i rehabilitacja. Usługi na rzecz włączenia społecznego odgrywają również zasadniczą rolę w odpowiednim poprowadzeniu odbiorców do usług, których potrzebują (takich jak kształcenie i szkolenie, opieka, usługi zdrowotne), oraz w ułatwianiu dostępu do tzw. usług podstawowych (energia, transport, łączność cyfrowa, woda i warunki sanitarne oraz usługi finansowe) poprzez informowanie o odpowiednich programach lokalnych (np. wsparcia na pokrycie kosztów energii). Aby działania te przyniosły oczekiwane rezultaty, konieczne jest zacieśnienie współpracy między organami administracyjnymi, w tym w zakresie infrastruktury cyfrowej. Szczególnym wyzwaniem jest też zapewnienie dostępności usług na całym obszarze, w tym w regionach wiejskich i najbardziej oddalonych. Średnie krajowe maskują znaczne dysproporcje terytorialne, a ogniska ubóstwa występują zarówno w obszarach miejskich, jak i wiejskich. Jednym z celów przyszłej strategii w zakresie „prawa do pozostania”, ukierunkowanej na podniesienie atrakcyjności poszczególnych regionów, będzie ułatwienie dostępu do usług w całej UE.

Poprawa dostępu do usług oznacza lepszą jakość, ofertę, dostępność i przystępność cenową. Komisja będzie współpracować z Komitetem Ochrony Socjalnej przy **aktualizacji dobrowolnych europejskich ram odniesienia na rzecz zapewniania jakości usług społecznych z 2010 r.**, których głównym celem jest usprawnienie świadczenia usług (przedstawienie wytycznych dotyczących sposobu ustalania, monitorowania i oceny norm jakości usług społecznych). Pozwoli to również zmierzyć się z problemami związanymi ze złożonością procedur administracyjnych, stygmatyzacją, wykluczeniem cyfrowym i barierami proceduralnymi. Komisja **zaktualizuje również sprawozdanie Komisji z 2023 r. w sprawie dostępu do usług podstawowych.**

Barierzy w dostępie do usług mogą pogłębiać i utrwalają ubóstwo, zwłaszcza w sytuacji, gdy szybkie i skuteczne wsparcie nie dociera do osób, które takiego wsparcia pilnie potrzebują. Istnieje potrzeba poszerzenia zasięgu usług, lepszej integracji i współpracy między służbami oraz lepszego dostosowania dostępnego wsparcia do rzeczywistych potrzeb osób, do których jest ono skierowane. **W 2027 r. Komisja przedstawi wniosek dotyczący zalecenia Rady w sprawie łatwiejszego i zintegrowanego dostępu do usług.** Zaakcentowana zostanie w nim rola usług na rzecz włączenia społecznego, z propozycją ustanowienia pojedynczego punktu kontaktowego na całym terytorium, co ułatwi świadczenie zintegrowanego wsparcia. Celem tego wniosku będzie zwiększenie zasięgu usług i ich przybliżenia do odbiorców oraz stosowanie szybkiej oceny potrzeb danej osoby, a następnie opracowanie zintegrowanego planu wsparcia. Promowane będą również praktyki wzajemnego wsparcia wśród osób doświadczających ubóstwa, w uznaniu ich bezpośredniego doświadczenia i wiedzy w zakresie ułatwiania dostępu do usług.

Kształcenie i szkolenie przez całe życie odgrywają kluczową rolę w zwalczaniu ubóstwa i zapobieganiu mu. Dostęp do wysokiej jakości kształcenia i szkolenia może ułatwić podźwignięcie się z ubóstwa lub wykluczenia społecznego, bowiem zapewnia umiejętności niezbędne do znalezienia dobrej pracy i aktywnego uczestnictwa w życiu społecznym. Edukacja – od wczesnej edukacji dzieci po uczenie się dorosłych i zmianę kwalifikacji – może przerwać cykl marginalizacji na wszystkich etapach życia. Jednak pochodzenie społeczno-ekonomiczne uczniów pozostaje niezmiennie najbardziej uporczywym czynnikiem pogłębiającym nierówności edukacyjne w Europie. Powszechne niedostateczne finansowanie na obszarach znajdujących się w bardziej niekorzystnej sytuacji prowadzi do niedoborów kadry nauczycielskiej, większej rotacji personelu i mniejszej liczby doświadczonych pedagogów, co skutkuje mniej zindywidualizowanym

wsparciem – a są to właśnie warunki najmniej sprzyjające dzieciom znajdującym się w niekorzystnej sytuacji, które nie mogą liczyć na dodatkowe wsparcie w domu. Pod koniec 2026 r. Komisja przyjmie **pakiet edukacyjny, który będzie obejmował Program wspierania umiejętności podstawowych**. Program ten będzie promował skuteczne działania na poziomie szkoły, aby pomóc wszystkim dzieciom i młodzieży, w tym dzieciom i młodzieży ze środowisk znajdujących się w niekorzystnej sytuacji, w opanowaniu odpowiedniego poziomu umiejętności podstawowych przed zakończeniem obowiązkowej nauki szkolnej, a także niwelować nierówności w zakresie kształcenia na wczesnych etapach życia. Kompetencje i umiejętności cyfrowe stały się niezbędnym warunkiem uczestnictwa w życiu społecznym, korzystania z cyfrowych usług publicznych i dostępu do rynku pracy. **Komisja będzie kontynuować starania, aby do 2030 r. co najmniej 80 % obywateli Europy opanowało umiejętności cyfrowe co najmniej w stopniu podstawowym**, co jest niezbędne w kontekście zarówno obecnych, jak i przyszłych miejsc pracy.

W kontekście tendencji demograficznych należy zwrócić szczególną uwagę na dostęp osób znajdujących się w najtrudniejszej sytuacji do usług opieki długoterminowej. Dotyczy to w szczególności obszarów wiejskich, które stoją przed ogromnymi wyzwaniami związanymi ze starzeniem się społeczeństwa. Poprawa dostępu do włączającej, przystępnej cenowo i wysokiej jakości opieki długoterminowej może mieć pozytywny wpływ na osoby korzystające z takiej opieki, ale wymiar ubóstwa dotyczy również opiekunów nieformalnych, głównie kobiet. Obowiązki związane z opieką często ograniczają aktywność zawodową, zmniejszają wysokość gromadzonych uprawnień emerytalnych oraz obniżają bezpieczeństwo dochodów. UE wprowadziła specjalne instrumenty wspierające dostęp do przystępnej cenowo i dobrej jakościowo opieki długoterminowej ⁽⁴¹⁾. W 2027 r. Komisja przedstawi **europejski pakt na rzecz opieki**, który wytyczy kierunki reform i inwestycji mających na celu zapewnienie przystępnych cenowo i wysokiej jakości usług opiekuńczych na każdym etapie życia, ze szczególnym uwzględnieniem osób zagrożonych ubóstwem, a jednocześnie poruszone w nim zostaną kwestie atrakcyjności i jakości miejsc pracy w sektorze opieki jako strukturalne przyczyny niedoboru siły roboczej.

Ekstremalne zdarzenia pogodowe spowodowane zmianą klimatu zakłócają podstawowe usługi, niszczą infrastrukturę i mogą jeszcze bardziej pogłężyć w ubóstwie i wykluczeniu społecznym grupy społeczne znajdujące się w trudnej sytuacji. W obliczu skutków zmiany klimatu, które w nieproporcjonalnie dużym stopniu dotyczą gospodarstwa domowe znajdujące się w trudnej sytuacji, kluczowe znaczenie ma wzmocnienie odporności społecznej. Kwestie te będzie można uwzględnić w **zapowiadanych Europejskich zintegrowanych ramach na rzecz odporności na zmiany klimatu**. Ogólniej rzecz biorąc, jeśli chodzi o **gotowość**, to doświadczenia ostatnich kryzysów wskazują, że należy skierować działania i dotrzeć do grup znajdujących się w szczególnie trudnej sytuacji oraz do osób doświadczających dyskryminacji, ubóstwa i wykluczenia społecznego, aby usprawnić komunikację i zapobiegać dezinformacji.

(41) Komunikat Komisji COM(2022) 440 final z dnia 7 września 2022 r. [w sprawie europejskiej strategii w dziedzinie opieki](#) oraz zalecenie Rady 2022/C 476/01 z dnia 8 grudnia 2022 r. [w sprawie dostępu do przystępnej cenowo i dobrej jakościowo opieki długoterminowej](#).

3. WZMOCNIENIE ZARZĄDZANIA I FINANSOWANIA ORAZ USPRAWNIE NIE MONITOROWANIA W CELU OGRANICZENIA UBÓSTWA I ZAPOBIEGANIA MU

Zarządzanie

Przeciwdziałanie ubóstwu i zapobieganie mu wpisuje się w odpowiedzialność zbiorową. Jedynie wspólne działania na wszystkich szczeblach pozwolą skutecznie skierować UE na ścieżkę prowadzącą do wyeliminowania ubóstwa do 2050 r. Organy publiczne i podmioty prywatne, a także partnerów społecznych i organizacje społeczeństwa obywatelskiego zachęca się do tego, aby włączyły się w te działania.

Komisja wzywa państwa członkowskie do zapewnienia ram polityki przeciwdziałania ubóstwu, stosownie do potrzeb, na szczeblu krajowym, regionalnym lub lokalnym. Wzrost ubóstwa stanowi wyzwanie we wszystkich państwach członkowskich. Obecnie tylko 22 państwa członkowskie dysponują krajowymi strategiami walki z ubóstwem lub podobnymi ramami strategicznymi, a kluczową rolę w zarządzaniu takimi strategiami i ich wdrażaniu odgrywają władze regionalne i lokalne. Komisja wzywa wszystkie państwa członkowskie do przedstawienia spójnych i skuteczniejszych strategii zwalczania ubóstwa i jest gotowa wspierać państwa członkowskie w wypełnianiu ich zobowiązań w zakresie ograniczania ubóstwa i zapobiegania mu. **Kwestię ochrony przed ubóstwem należy uwzględnić w nowych inwestycjach i reformach.** Komisja popiera stosowanie ocen skutków dystrybucyjnych⁽⁴²⁾ w państwach członkowskich i w miarę możliwości przedstawi dodatkowe wskazówki dotyczące stosowania takich ocen w krajowych ramach budżetowych.

Wraz z niniejszą strategią Komisja przedstawia **wytyczne, które mają ułatwić władzom krajowym, regionalnym i lokalnym planowanie i udoskonalenie ich strategii i ram walki z ubóstwem⁽⁴³⁾.** Zasady skutecznej polityki zwalczania ubóstwa odzwierciedlają wielowymiarowy charakter tego zjawiska w opracowywaniu strategii zwalczania ubóstwa i zapobiegania mu, przy zaangażowaniu wszystkich niezbędnych zainteresowanych stron i szczebli sprawowania rządów. Zasady te można stosować jako ustrukturyzowane narzędzie do samooceny i planowania na wszystkich etapach cyklu polityki: od przygotowania lub aktualizacji ram walki z ubóstwem, poprzez opracowywanie reform i inwestycji, aż po ocenę ich wdrażania. Służby Komisji będą wspierać stosowanie tych zasad poprzez dialog polityczny i wzajemne uczenie się między państwami członkowskimi.

Uznając ubóstwo za narastające i złożone wyzwanie, które wymaga skoordynowanych działań obejmujących inwestycje i środki ustawodawcze, Komisja wzywa **państwa członkowskie do powołania na najwyższym szczeblu politycznym koordynatora ds. zwalczania ubóstwa**, którego zadaniem będzie koordynowanie prac nad ramami polityki przeciwdziałania ubóstwu oraz czuwanie nad ich wielowymiarowym charakterem. Misja koordynatora ma polegać na nadzorowaniu opracowywania, wdrażania i monitorowania ram z udziałem wszystkich właściwych ministerstw i organów. Koordynator będzie również wspierać władze regionalne i lokalne we wdrażaniu tych ram. Komisja i krajowi koordynatorzy ds. zwalczania ubóstwa będą wspólnie organizować regularną i skuteczną wymianę najlepszych praktyk w zakresie zwalczania ubóstwa, wspierając wzajemne

(42) Komunikat Komisji COM(2022) 494 final z dnia 28 września 2022 r. w sprawie lepszej oceny skutków dystrybucyjnych polityki państw członkowskich.

(43) Dokument roboczy służb Komisji „Zasady skutecznej polityki zwalczania ubóstwa, wspierające władze krajowe, regionalne i lokalne w walce z ubóstwem”, SWD(2026) 771.

uczenie się, zacieśniając wzajemną współpracę oraz promując decyzje oparte na dowodach.

W ramach europejskiego semestru Komisja będzie nadal udzielać państwom członkowskim wskazówek i wspierać koordynację odpowiednich polityk krajowych. Zarządzanie gospodarcze wzmacnia odporność społeczną w wyniku włączenia do semestru zasad Europejskiego filaru praw socjalnych⁽⁴⁴⁾. W ramach semestru identyfikuje się wyzwania społeczne i luki w krajowych systemach ochrony socjalnej, a także przedstawia się zalecenia dotyczące odpowiednich rozwiązań politycznych. W każdym z dwóch ostatnich cykli semestru zalecenia dla poszczególnych krajów dotyczące ubóstwa skierowano do ponad jednej trzeciej państw członkowskich. Ważne jest, aby państwa członkowskie przyspieszyły wdrażanie tych zaleceń.

W celu wsparcia realizacji niniejszej strategii Komisja będzie współpracować nie tylko z państwami członkowskimi, ale również z innymi instytucjami i organizacjami. W szczególności Komisja będzie nadal prowadzić nieformalny, usystematyzowany dialog z Parlamentem Europejskim, w szczególności z **Zespołem Międzypartyjnym ds. Walki z Ubóstwem. Do końca 2026 r.** Komisja uzgodni również z Europejskim Komitetem Regionów **wspólny plan działania**, mający na celu zacieśnienie współpracy w kluczowych obszarach priorytetowych, takich jak działania na rzecz zwalczania ubóstwa na szczeblu lokalnym i regionalnym. Organy te będą współpracować przy ustanowieniu **nagrody UE w dziedzinie włączenia społecznego**⁽⁴⁵⁾ dla miast i gmin, przyznawanej w uznaniu innowacyjnych i skutecznych działań realizowanych na szczeblu lokalnym oraz promującej wzajemne uczenie się poprzez umożliwienie wymiany dobrych praktyk wśród miast i gmin. Do końca 2026 r. Komisja i Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny podpiszą również **umowę o współpracy**, opartą na dotychczasowych ramach specjalistycznego wsparcia doradczego, oraz będą wymieniać się najlepszymi praktykami w zakresie zwalczania ubóstwa.

Czerpiąc z pozytywnych doświadczeń zebranych podczas konsultacji w sprawie niniejszej strategii, Komisja zintensyfikuje **współpracę z osobami doświadczającymi ubóstwa**. Komisja ustanowi specjalne forum, by w sposób zorganizowany i regularny konsultować się z takimi osobami w zakresie opracowywania, wdrażania i monitorowania inicjatyw na rzecz zwalczania ubóstwa lub wykluczenia społecznego, a także w innych obszarach polityki, które mogą mieć wpływ na życie takich osób. Komisja będzie również kontynuować zorganizowaną współpracę z **organizacjami społeczeństwa obywatelskiego**⁽⁴⁶⁾, aby wspierać wdrażanie strategii. Kluczową rolę w wypracowywaniu zrównoważonych rozwiązań w odpowiedzi na zmiany w świecie pracy będzie też odgrywał **dialog społeczny**⁽⁴⁷⁾.

⁽⁴⁴⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/1263 z dnia 29 kwietnia 2024 r. [w sprawie skutecznej koordynacji polityk gospodarczych i w sprawie wielostronnego nadzoru budżetowego oraz uchylające rozporządzenie Rady \(WE\) nr 1466/97.](#)

⁽⁴⁵⁾ Nagroda ta będzie uzupełnieniem już istniejących narzędzi zapewniających uznanie i widoczność na szczeblu UE dla wysiłków podejmowanych przez władze lokalne i regionalne.

⁽⁴⁶⁾ Komunikat Komisji COM(2025) 790 final z dnia 12 listopada 2025 r. [w sprawie strategii UE na rzecz społeczeństwa obywatelskiego.](#)

⁽⁴⁷⁾ Komunikat Komisji COM(2023) 40 final z dnia 25 stycznia 2023 r. [w sprawie wzmocnienia dialogu społecznego w Unii Europejskiej:](#) wykorzystanie jego pełnego potencjału do zarządzania sprawiedliwymi transformacjami.

Finansowanie

W obliczu pilnej potrzeby podjęcia działań konieczne jest zapewnienie wystarczających zasobów finansowych na walkę z ubóstwem. Aby zintensyfikować działania na rzecz walki z ubóstwem, należy skuteczniej mobilizować środki finansowe – publiczne i prywatne, na szczeblu unijnym i krajowym. Dotyczy to zarówno inwestycji długoterminowych ukierunkowanych na usprawnienie świadczenia usług, jak i szybkich działań nadzwyczajnych, które mają zapobiegać popadaniu w ubóstwo oraz skracać czas trwania epizodów ubóstwa. W związku z tym w perspektywie krótkoterminowej należy położyć szczególny nacisk na finansowanie usług wspierających wchodzenie w dorosłość dzieci znajdujących się w trudnej sytuacji (które to usługi stanowią pomost między europejską gwarancją dla dzieci a gwarancją dla młodzieży), aby przerwać międzypokoleniowe dziedziczenie ubóstwa. Cel ten obejmować będzie wzmocnienie wczesnej identyfikacji zagrożonych dzieci, rozszerzenie programów mentoringu i poradnictwa, działania informacyjne i inne środki wsparcia. Ponadto, chociaż w niniejszej strategii wskazano, że najlepszym sposobem na wyjście z ubóstwa są wysokiej jakości miejsca pracy, to jednak zapewnienie wsparcia osobom wykluczonym z rynku pracy wymaga silnych i dobrze finansowanych publicznych służb zatrudnienia.

Obecnie państwa członkowskie wykorzystują środki w wysokości 139 mld euro w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego Plus (EFS+) (2021–2027)⁽⁴⁸⁾. Przegląd śródkresowy programów polityki spójności umożliwił państwom członkowskim skuteczne przeprogramowanie na najpilniejsze priorytety strategiczne UE kwoty 34,6 mld euro przyznanych w ramach funduszy polityki spójności na lata 2021–2027. Zaowocowało to również pozytywnym wykorzystaniem wymogów koncentracji tematycznej w ramach EFS+, przy czym środki przeznaczone na przeciwdziałanie ubóstwu dzieci wzrosły o 5,4 % (dodatkowe 491 mln euro), a na walkę z deprivacją materialną – o 3,5 % (dodatkowe 211 mln euro). UE wspiera walkę z ubóstwem za pośrednictwem funduszy polityki spójności, takich jak Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego, Fundusz Spójności i Fundusz na rzecz Sprawiedliwej Transformacji, oraz innych programów finansowania, takich jak Społeczny Fundusz Klimatyczny, InvestEU, Instrument na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności oraz Instrument Wsparcia Technicznego, w uzupełnieniu programów ESF+. Komisja wzywa państwa członkowskie do transpozycji systemu handlu uprawnieniami do emisji 2 (ETS2) i niezwłocznego przedłożenia planów Społecznego Funduszu Klimatycznego, tak aby zapewnić wsparcie gospodarstwom domowym znajdującym się w trudnej sytuacji. Komisja udzieli państwom członkowskim pomocy w celu maksymalnego wykorzystania dostępnego finansowania unijnego oraz, w miarę możliwości i zgodnie z preferencjami państw członkowskich i regionów, w realokacji tych zasobów na działania na rzecz walki z ubóstwem, które mogą przynieść trwałe efekty.

Znaczne zasoby przewidziane są również w ramach Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności (o łącznym budżecie 577 mld euro). W planach odbudowy i zwiększania odporności już teraz uwzględniono reformy i inwestycje, które ułatwiają państwom członkowskim zwalczanie ubóstwa i zapobieganie mu. Wdrażanie planów ma zakończyć się 31 sierpnia 2026 r. zgodnie z terminami określonymi w strukturze prawnej tego instrumentu. Ten sam efekt można osiągnąć, przyspieszając realizację odpowiednich działań przewidzianych w planach odbudowy i zwiększania odporności oraz poprzez odpowiednie wykorzystanie wskaźników określonych w komunikacie Komisji

⁽⁴⁸⁾ Kwota 95,1 mld z dostępnej puli 142 mld euro pochodzi z budżetu UE.

„NextGenerationEU – Droga do 2026 r.”, w miarę możliwości w terminie wdrożenia RRF (31 sierpnia 2026 r.)⁽⁴⁹⁾.

We wniosku Komisji dotyczącym wieloletnich ram finansowych na lata 2028–2034 co najmniej 14 % planów partnerstwa krajowego i regionalnego przeznaczono na cele społeczne. Państwa członkowskie powinny skoncentrować swoje zasoby na czterech rodzajach działań społecznych: włączenie społeczne; żywność lub podstawowa pomoc materialna; rozwiązanie problemu ubóstwa wśród dzieci oraz wdrażanie europejskiej gwarancji dla dzieci; zwalczanie bezrobocia młodzieży i wdrażanie gwarancji dla młodzieży. Proponowany Instrument UE umożliwi dalsze wspieranie mikrofinansowania i finansowania przedsiębiorstw społecznych za pośrednictwem mechanizmu gwarancji budżetowych, podobnie jak ma to miejsce w ramach obecnego segmentu InvestEU dotyczącego inwestycji społecznych i umiejętności.

Sektor prywatny może wnieść znaczący wkład w rozwiązanie problemu ubóstwa wielowymiarowego w UE oraz podejmować dalsze działania w tym zakresie, dając wyraz zbiorowej odpowiedzialności za walkę z ubóstwem i zapobieganie mu. Przedsiębiorstwa, organizacje charytatywne i inwestorzy mogą w znacznym stopniu uzupełnić finansowanie publiczne i przyczynić się do rozpowszechniania innowacyjnych rozwiązań służących zwalczaniu ubóstwa, co przeloży się na lepszy dobrobyt i większe szanse dla wszystkich członków społeczeństwa, a także większy dostatek i konkurencyjność. Odpowiednie standardy, koncepcje i metody odgrywają ważną rolę w ukierunkowywaniu inwestycji prywatnych na cele społeczne. Komisja, we współpracy z OECD, zbada możliwość przygotowania dobrowolnych ram dotyczących celów inwestycyjnych odzwierciedlających realia rynkowe. Pomoże to inwestorom w opracowywaniu, ocenie i porównywaniu strategii inwestycyjnych w sposób spójny i elastyczny.

W 2026 r., przy okazji Międzynarodowego Dnia Walki z Ubóstwem (17 października), Komisja powoła **koalicję przeciwko ubóstwu, skupiającą przedsiębiorstwa odpowiedzialne społecznie i organizacje charytatywne.** Koalicja ta będzie europejską platformą współpracy i wzajemnego uczenia się, aby zachęcać przedsiębiorstwa prywatne i organizacje charytatywne do włączenia się w walkę z ubóstwem i jego ograniczanie oraz zacieśniania współpracy z odpowiednimi zainteresowanymi stronami, co przeloży się na wymierny skutek społeczny. Partnerzy koalicyjni podpiszą kartę określającą wspólne zasady i działania na rzecz wsparcia walki z ubóstwem, które mogą stosować przedsiębiorstwa każdej wielkości. Podejmą również konkretne zobowiązania, na przykład w zakresie dostarczania dóbr i usług, realizacji projektów włączenia społecznego w społecznościach, w których prowadzą działalność, lub wspierania integracji i zatrudnienia określonych grup, takich jak młodzi ludzie znajdujący się w trudnej sytuacji.

Komisja będzie nadal zacieśniać współpracę z wielostronnymi bankami inwestycyjnymi, aby pozyskiwać środki finansowe na walkę z ubóstwem. Grupa Europejskiego Banku Inwestycyjnego (EBI) wspiera wzrost sprzyjający włączeniu społecznemu poprzez finansowanie infrastruktury społecznej i podstawowych usług, które umożliwiają pełne uczestnictwo w życiu społecznym i gospodarczym. W perspektywie długoterminowej **grupa EBI zamierza w latach 2026–2027 sfinansować nowe**

⁽⁴⁹⁾ RRF utworzono jako instrument mający przeciwdziałać negatywnym skutkom kryzysu związanego z COVID-19 w Unii, wspierany za pomocą nadzwyczajnych i tymczasowych dodatkowych środków, z bardzo rygorystycznymi terminami, od których nie można odstąpić, ponieważ określono je w rozporządzeniu w sprawie NGEU, rozporządzeniu w sprawie RRF i decyzji w sprawie zasobów własnych.

inwestycje w infrastrukturę społeczną o wartości około 22 mld euro, wzmocniając w ten sposób swój wkład w zapewnienie równych szans i powszechnego dobrobytu w całej Europie. Komisja będzie nadal współpracować z grupą EBI w zakresie wspierania inwestycji zgodnych z zakresem strategii UE na rzecz walki z ubóstwem oraz europejskiej gwarancji dla dzieci. Ponadto, kierując się wyłącznie misją społeczną i skupiając się na osobach znajdujących się w trudnej sytuacji oraz zagrożonych wykluczeniem społeczno-gospodarczym, Bank Rozwoju Rady Europy (BRRE) będzie nadal wspierać inwestycje w kapitał ludzki, odporne środowisko życia sprzyjające włączeniu społecznemu, dostęp do finansowania i tworzenie miejsc pracy w państwach członkowskich UE, przeznaczając na ten cel około 3 mld euro rocznie, w oparciu o obecny wolumen udzielanych kredytów. UE zacieśnia współpracę strategiczną z BRRE i w tym celu w 2026 r. Komisja przyjęła wniosek dotyczący uzyskania przez UE statusu udziałowca BRRE. Komisja Europejska i BRRE będą dążyć do ustanowienia **do 2027 r. wspólnych ram współpracy na rzecz zwiększenia inwestycji służących zwalczaniu ubóstwa i wykluczenia społecznego w UE**.

Monitorowanie

Pomiar ubóstwa i wykluczenia społecznego w UE odzwierciedla wielowymiarowy i systemowy charakter tych zjawisk. Główny unijny wskaźnik zagrożenia ubóstwem lub wykluczeniem społecznym (AROPE) łączy trzy wymiary⁽⁵⁰⁾: ubóstwo dochodowe, utratę dostępu do dóbr i usług⁽⁵¹⁾ oraz małą intensywność pracy.

Komisja będzie nadal monitorować postępy w realizacji celu UE na 2030 r. Zwalczanie ubóstwa wymaga kształtowania polityki w oparciu o dane i dowody, popartego porównywalnymi wskaźnikami wysokiej jakości. Szybkie tempo zmian spotęgowane przez koszty utrzymania, a także znaczące zmiany na rynku pracy i w strukturze siły roboczej wymagają lepszego przewidywania i solidniejszych dowodów, które są szybciej dostępne. W tym celu Komisja usprawni monitorowanie ubóstwa i **zaproponuje nowe wskaźniki służące do pomiaru wpływu na ubóstwo czynników związanych z dostępnością cenową, aby móc je zatwierdzić do 2028 r.**, oraz określi solidną podstawę monitorowania postępów w osiągnięciu ambitnych celów na 2050 r. Celem jest uzyskanie bardziej aktualnych i kompleksowych danych na temat ubóstwa, w tym w drodze udoskonalenia metod pomiaru deprivacji materialnej i ich ujednoczenie na szczeblu unijnym, a także poszukiwanie innych metod pomiaru zarówno przystępności cenowej, jak i skrajnego ubóstwa, oraz opracowanie bardziej uszczegółowionych wskaźników dysproporcji terytorialnych. W efekcie będzie można również przeprowadzić przegląd powiązanych wskaźników w tablicy wskaźników społecznych, aby umożliwić skuteczniejsze analizy w ramach konwergencji społecznej, o ile zgodzi się na to Rada ds. Zatrudnienia, Polityki Społecznej, Zdrowia i Ochrony Konsumentów (EPSCO) i jej komitety doradcze. Ten nowy zestaw wskaźników będzie odzwierciedlał różne wymiary ubóstwa, a także kwestie związane z dostępnością cenową, takie jak dostęp do

⁽⁵⁰⁾ Główny wskaźnik UE służący do monitorowania zagrożenia ubóstwem lub wykluczeniem społecznym łączy trzy wymiary: względne ubóstwo dochodowe (całkowity dochód do dyspozycji poniżej 60 % mediany krajowej); poważną deprivację materialną i społeczną (brak możliwości zakupu podstawowych dóbr i usług uznawanych za niezbędne do godnego życia); oraz bardzo małą intensywność pracy (całkowita intensywność pracy poniżej 20 % łącznego potencjału czasu pracy w pełnym wymiarze godzin).

⁽⁵¹⁾ Dotyczy to części populacji doświadczającej wymuszonego braku, na który składa się co najmniej 7 z 13 elementów deprivacji opisanych w dokumencie roboczym służb Komisji „Ubóstwo w UE – najważniejsze tendencje i polityki”, SWD (2026) 770.

podstawowych dóbr i usług niezbędnych do godnego życia, a także siłę nabywczą, zamożność i zadłużenie.

Komisja jest gotowa wspierać **Komitet Ochrony Socjalnej** oraz, w stosownych przypadkach, Komitet ds. Zatrudnienia, aby przyczynić się do monitorowania realizacji niniejszej strategii, i pełnić rolę forum wymiany informacji między państwami członkowskimi oraz z Komisją, dbając jednocześnie o to, by nie tworzyć niepotrzebnych obciążeń administracyjnych.

W dokumencie roboczym służb Komisji towarzyszącym niniejszej strategii dokonano przeglądu postępów w walce z ubóstwem w UE w kontekście osiągnięcia ambitnych celów na 2050 r.⁽⁵²⁾ Dalsza współpraca z Komitetem Ochrony Socjalnej obejmie przeprowadzenie testów warunków skrajnych, aby ocenić odporność systemów ochrony socjalnej państw członkowskich w obliczu potencjalnych wstrząsów.

Globalne wysiłki

W swoich działaniach na poziomie globalnym UE podkreśla, że walka z ubóstwem na całym świecie ma zasadnicze znaczenie dla wspólnego dobrobytu, światowego bezpieczeństwa i stabilności. UE jest już od dawna światowym liderem w realizacji pierwszego celu zrównoważonego rozwoju, jakim jest wyeliminowanie ubóstwa we wszystkich jego formach. Wyrazem tego zobowiązania jest kwota ponad 26,6 mld euro, które przeznaczone bezpośrednio na realizację tego celu zrównoważonego rozwoju, a także – w szerszym zakresie – finansowana przez UE oficjalna pomoc rozwojowa (ODA), w ramach której wszystkie cele zrównoważonego rozwoju przyczyniają się do ograniczenia ubóstwa. Komisja będzie kontynuować współpracę z Organizacją Narodów Zjednoczonych ukierunkowaną na osiągnięcie celów zrównoważonego rozwoju.

Proces rozszerzenia UE stanowi kluczowy czynnik sprzyjający integracji społecznej, zatrudnieniu i ograniczaniu ubóstwa w krajach kandydujących i potencjalnych krajach kandydujących, przygotowując je jednocześnie do członkostwa w UE. Zaangażowanie UE w ograniczanie ubóstwa w krajach kandydujących i potencjalnych krajach kandydujących należy też postrzegać jako strategiczną inwestycję w społeczeństwa tych krajów, ich przyszłą integrację i konkurencyjność rynku wewnętrznego. Wsparcie UE jest przekazywane przede wszystkim za pośrednictwem Instrumentu Pomocy Przedakcesyjnej, a ukierunkowane środki uwzględniono w programie reform dla Bałkanów Zachodnich, Mołdawii i Ukrainy.

4. PODSUMOWANIE

Działania mające na celu zapobieganie ubóstwu i jego zwalczanie są dziś bardziej naglące niż kiedykolwiek wcześniej. Stoimy przed ogromnym wyzwaniem. Konieczne są zdecydowane, odważne i skoordynowane działania, aby w obliczu rosnących kosztów utrzymania i trudności życiowych chronić osoby żyjące w ubóstwie oraz zapobiegać popadaniu w ubóstwo innych osób. Oznacza to zapewnienie **każdemu możliwości godnego życia**, dostępu do wysokiej jakości miejsc pracy, przystępnych cenowo mieszkań oraz wysokiej jakości i przystępnych cenowo podstawowych dóbr i usług. Każdy powinien mieć możliwość korzystania z szans, które daje transformacja ekologiczna

⁽⁵²⁾ Dokument roboczy służb Komisji „Ubóstwo w UE – najważniejsze tendencje i polityki”, SWD (2026) 770.

i cyfrowa; należy też zwalczać dyskryminację i stygmatyzację, tak aby nikt nie był pozbawiony możliwości integracji w życiu społecznym i gospodarczym.

Niniejsza strategia wyznacza kierunek działań na rzecz zbliżenia się do unijnego celu ograniczenia ubóstwa do 2030 r. i dążenia do wyeliminowania ubóstwa do 2050 r. Przedstawiono w niej też narzędzia UE mające na celu wsparcie państw członkowskich i zainteresowanych stron w zintensyfikowaniu wysiłków i wspólnym, skoordynowanym działaniu. Skuteczna walka z ubóstwem oraz zapewnienie, aby życie w UE oznaczało życie w godności, wymagają wysokiego poziomu ambicji. UE musi zintensyfikować działania i połączyć wysiłki na wszystkich szczeblach, zarówno ze strony podmiotów publicznych, jak i prywatnych, oraz osiągać postępy w realizacji spójnej strategii przy silnym zaangażowaniu społeczeństwa obywatelskiego i osób doświadczających ubóstwa. Tylko w ten sposób przyczyniamy się do poprawy sytuacji już dziś, torując drogę do lepszej przyszłości, przełamując dziedziczenie ubóstwa i marginalizacji oraz realizując cel wyeliminowania ubóstwa w UE do 2050 roku.

Załącznik: Wykaz nowych inicjatyw zawartych w strategii na rzecz walki z ubóstwem

Inicjatywa	Data
1. ŚRODKI SŁUŻĄCE ZWALCZANIU UBÓSTWA W KAŻDEJ GRUPIE WIEKOWEJ	
Komunikat „Przerwanie cyklu ubóstwa dzieci – wzmocnienie europejskiej gwarancji dla dzieci”	Wraz ze strategią UE na rzecz walki z ubóstwem
Uruchomienie pierwszego etapu konsultacji z europejskimi partnerami społecznymi w celu uzyskania ich opinii na temat możliwego kierunku działań UE wspierających aktywizację osób wykluczonych z rynku pracy oraz równość kobiet i mężczyzn w zakresie szans na rynku pracy	2026
Zalecenie Komisji zawierające oparte na dowodach wytyczne dotyczące kierunków polityki w zakresie zapobiegania ubóstwu pracujących i zwalczania go w Unii Europejskiej, a następnie specjalne ustrukturyzowane dyskusje z państwami członkowskimi	2027
Sprawozdanie dotyczące wdrażania dyrektywy o płacach minimalnych, a następnie działania w zakresie wzajemnego uczenia się	2026 i kolejne lata
Kompendium najlepszych praktyk, które ma pomóc w rozwiązaniu problemu niekorzystania ze świadczeń	2027
Wymiana poglądów na wysokim szczeblu na temat zintegrowanych strategii politycznych na rzecz godnej starości	2027
2. ŚRODKI MAJĄCE NA CELU SPROSTANIE WYZWANCIOM HORYZONTALNYM, KTÓRE POGŁĘBIAJĄ UBÓSTWO	
Wniosek dotyczący zalecenia Rady w sprawie zwalczania wykluczenia mieszkaniowego	Wraz ze strategią UE na rzecz walki z ubóstwem
Aktualizacja dobrowolnych europejskich ram odniesienia Komitetu Ochrony Socjalnej na rzecz zapewniania jakości usług społecznych	W porozumieniu z Komitetem Ochrony Socjalnej
Aktualizacja sprawozdania Komisji z 2023 r. w sprawie dostępu do usług podstawowych	2027
Wniosek dotyczący zalecenia Rady w sprawie łatwiejszego i zintegrowanego dostępu do usług	2027
3. WZMOCNIENIE ZARZĄDZANIA I FINANSOWANIA ORAZ USPRAWNINIENIE MONITOROWANIA W CELU OGRANICZENIA UBÓSTWA I ZAPOBIEGANIA MU	
Zasady skutecznej polityki zwalczania ubóstwa	Wraz ze strategią UE na rzecz walki z ubóstwem

Zawarcie umowy o współpracy z Europejskim Komitetem Ekonomiczno-Społecznym oraz przyjęcie wspólnego planu działania z Europejskim Komitetem Regionów w sprawie działań wspierających walkę z ubóstwem	2026
Nagroda UE w dziedzinie włączenia społecznego	Od 2027 r.
Koalicja przeciwko ubóstwu z sektorem prywatnym i organizacjami charytatywnymi	Od 2026 r.
Zorganizowany dialog z osobami doświadczającymi ubóstwa	Od 2027 r.
Nowe wskaźniki ubóstwa	2028 r.